

dr Olga Wysłowska

Uniwersytet Warszawski, Wydział Pedagogiczny

Magdalena Krakowiak

Uniwersytet Warszawski, Wydział Pedagogiczny

Prawa dzieci do partycypacji w kontekście przedszkolnym – pierwsze wyniki badań obserwacyjnych i kwestionariuszowych realizowanych w Polsce w ramach projektu PARTICIPA

Prawo wszystkich dzieci do bycia wysłuchanymi i do poważnego traktowania ich opinii, zgodnie z wiekiem i dojrzałością dzieci, zostało ustanowione w artykule 12 Konwencji o prawach dziecka (ONZ, 1989). Konkretnie, prawo dzieci do partycypacji odnosi się do możliwości wyrażania przez dzieci swoich poglądów we wszystkich sprawach, które ich dotyczą, oraz do rozważania i nadawania im odpowiedniej wagi w różnych kontekstach, w których żyją (Percy-Smith i Thomas, 2009). Jednym z najważniejszych kontekstów wzrostu najmłodszych dzieci jest przedszkole.

W 2019 roku rozpoczął się międzynarodowy projekt z udziałem portugalskich, greckich, belgijskich i polskich badaczy zatytułowany *Professional Development Tools Supporting Participation Rights in Early Childhood Education* (PARTICIPA; Erasmus+ 2019-1-PT01-KA202-060950), którego głównym celem było opracowanie narzędzi rozwoju zawodowego dla kadry przedszkoli, które będą wspierały praktyków w promowaniu partycypacji. Jednym z pierwszych kroków przygotowawczych do tego zadania było ustalenie, w jakim stopniu praktyki wspierające partycypację dzieci są typowe dla codziennej pracy przedszkoli oraz jak profesjonaliści postrzegają partycypację. Te badania wstępne są przedmiotem wystąpienia.

Do oceny stosowania praktyk sprzyjających partycypacji dzieci wykorzystano krótką wersję narzędzia *Observed Teachers' Participation Practices Scale* (OTPP, Correia, Carvalho, Fialho, & Aguiar, 2020); bliżej pięć pozycji odnoszących się do obszaru *Observed Children's Choice* [Obserwowane wybory dzieci]. W prezentacji uwzględniono dane z Polski, a dokładniej wyniki obserwacji z dziesięciu przedszkoli w Ostrołęce i okolicznych gminach. Dobór placówek był celowy, a jego kryteria zdefiniowane na poziomie konsorcjum projektu z uwzględnieniem przedszkoli publicznych i prywatnych, z terenów miejskich, podmiejskich i wiejskich. Badanie przeprowadzono zgodnie z instrukcją narzędzia, która przewiduje minimum dwugodzinną obserwację typowych zajęć w grupie. W każdym przedszkolu obserwacjami objęto jedną najstarszą grupę dzieci. Pierwsze wyniki wykazały znaczne zróżnicowanie w realizacji praktyk partycypacyjnych w poszczególnych przedszkolach ($M = 3,36$; range min.= 2,8 max.= 4,6).

Poglądy profesjonalistów na temat partycypacji zostały zbadane za pomocą kwestionariusza opracowanego dla celów projektu PARTICIPA. Uczestnicy wskazywali swoje spostrzeżenia w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało zdecydowanie nie zgadzam się, a 5 oznaczało zdecydowanie zgadzam się. 27 stwierdzeń uwzględnionych w narzędziu dotyczy aspektów partycypacji związanych z: rozwojem zawodowym, korzyściami dla dzieci, poczuciem własnej skuteczności, praktykami w codziennej pracy, kompetencjami dzieci, wiedzą i kompetencjami praktyków oraz współpracą w zespole pedagogicznym. Spójność wewnętrzna skali w polskiej próbie obejmującej profesjonalistów z ośrodków objętych obserwacjami (N=87) była zadowalająca ($\alpha=.91$).

W ramach wystąpienia zostaną zaprezentowane narzędzia, procedury realizacji badań oraz ich wyniki z uwzględnieniem potencjalnych implikacji dla praktyki i dalszych kierunków badań w obszarze partycypacji najmłodszych dzieci.

Bibliografia

- Correia, N., Carvalho, H., Fialho, M., & Aguiar, C. (2020). *Observed Teachers' Participation Practices Scale (OTPP)* [Database record]. APA PsycTests. <https://doi.org/10.1037/t77560-000>
- Percy-Smith, B., & Thomas, N. P. (Eds.). (2009). *A handbook of children and young people's participation: Perspectives from theory and practice*. Routledge.
- United Nations General Assembly, The United Nations convention on the rights of the child (New York: United Nation, 1989).